

Nr 243

av herr Helén m. fl.
angående energipolitiken.

Sammanfattning

Folkpartiet lägger i denna motion fram förslag till en ny energipolitik. Huvudinslagen är hushållning med energi och satsning på alternativa energikällor.

Vi föreslår att ett samlat program för bättre hushållning med energi utarbetas och fastställs. Som delar av detta program föreslås bl. a.:

- skärpta normer för isolering av hus
- ett tioårsprogram för tilläggsisolering och förbättrad värmekontroll av hela det äldre fastighetsbeståndet
- översyn av hyreslagstiftningen i syfte att begränsa hyresgästernas bränslekostnader
- stopp för kollektivdebitering av avgifter för el och värme
- främjande av energibesparande teknik

Vidare föreslås i motionen en satsning på alternativa energikällor.

Förslag i detta syfte är bl. a.:

- utredning av möjligheterna att bygga kolbaserade energiverk
- satsning på vindkraft
- forskning om solenergi och andra energikällor

I motionen föreslås en översyn av eltaxorna i syfte att främja sparsamhet med energi och att ett fristående institut för energifrågor inrättas. Förslag framläggs också om insatser för köp av gas och olja från bl. a. nordsjöfyndigheterna.

Den totala energiförbrukningen i världen har ökat snabbt. Den baseras i huvudsak på energiråvaror som inte förnyas (kol, olja, uran etc.). Dessa tillgångar är begränsade. I ett långsiktigt globalt perspektiv kan vi räkna med sämre tillgång på billiga och miljövänliga energiråvaror. Härtill kommer att framställning och förbrukning av energi medför miljöpåfrestningar, vare sig det rör sig om radioaktivt avfall, som måste förvaras på betryggande sätt i sekler, om svavel- och rökutsläpp eller om uppdamda och förstelnade älvar.

Men tillgång till energi är också av avgörande betydelse för välståndsutvecklingen. Standardstegringen har till stor del möjliggjorts av ett ökande energiuttag. Till överväldigande delar har dock energiråvarorna utnyttjats i den industrialiserade världen. Även om goda utsikter finns för

att utveckla nya energikällor är det sannolikt att en fortsatt långsiktig ökning av förbrukningen i den rika världen i samma takt som hittills är omöjlig.

Detta gäller också vårt land. Vi är starkt beroende av energiråvaror, som vi måste importera. Sverige är det industriland i världen, som har den största oljeförbrukningen per capita. Den senaste tidens utveckling har visat hur besvärligt ett sådant beroende är. När folkpartiet lade fram förslag om sparsamhet med energi och satsning på ny teknik var intresset måttligt. Regeringen har dock nu av omständigheterna tvingats börja förbereda en effektivare energipolitik om än inte helhjärtat.

Mot den bakgrund som här skisserats är det väsentligt att dra vissa generella slutsatser som bör vara grundläggande inför en ny inriktning av den svenska energipolitiken.

- Vi måste spara på energi. För detta behövs enligt vår mening *ett riksomfattande samlat program för bättre hushållning med energi*
- Vi måste göra oss *mindre ensidigt beroende av olja*
- Vi måste satsa på *nya alternativa energikällor*
- Vi måste ha bättre möjligheter att *skaffa kunskap om energifrågor* nu och i ett längre perspektiv

Vi lägger i denna motion fram förslag i detta syfte. Vi vill också hänvisa till folkpartiets motion angående långsiktig miljöpolitik, där vi redogör för vår syn på bl. a. tillväxt, teknik och energi. I andra partimotioner från folkpartiet angående den ekonomiska politiken, de multinationella företagen samt skattepolitiken lägger vi också fram förslag i syfte att främja hushållning med energi inom industrin, att skapa insyn i de multinationella oljebolagens verksamhet samt tar upp frågan om beskattning av energi och andra råvaror. Folkpartiets motioner angående SJ samt trafikpolitiken syftar också till utveckling av energisnåla kollektiva trafikmedel.

Hushållning med energi

Sveriges energikonsumtion ökar med 4 å 5 procent per år, vilket innebär att den fördubblas på 15 år. Ökningen av elförbrukningen går ännu snabbare. Elförbrukningen fördubblas på tio år. Så kan vi rimligen inte fortsätta. Det kanske gick bra så länge vi trodde oss ha tillgång till obegränsade energitillgångar till mycket låga priser. Den situationen föreligger inte numera. Det är nödvändigt att dämpa ökningstakten. Det är också möjligt att göra det utan att välståndet minskar. En dämpning skulle i själva verket i många avseenden kunna förbättra välfärden bl. a. genom bättre miljö och lägre kostnader för den enskilde. En förutsättning är dock att dämpningen sker gradvis och kontrollerat.

Vi gör i dag av med mer energi än vi skulle behöva göra. Man kan om man så vill kalla det energislöseri. I en framtid med brist på energi och med dyr energi kan vi inte längre göra det. Vi måste hushålla med energi.

När folkpartiet sommaren 1973 framförde dessa ståndpunkter, bl. a. genom brev från Gunnar Helén till statsministern och i ett sparprogram som lades fram i augusti 1973 och som innehöll en rad konkreta förslag till energibesparingar, möttes de av axelryckningar och ibland hänfulla kommentarer. De varningar vi framförde visade sig mycket snart vara befogade. Den akuta oljekrisen som inleddes vintern 1973/74 gav eftertryck åt våra förslag. Nu anser även regeringen att energihushållning är viktig. Det är dock att märka att de hushållningsförslag vi tidigare framfört och dem vi för fram i denna motion inte är den energisparing genom skilda ransoneringsåtgärder, som regeringen tvingats tillgripa.

Vi föreslår att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att ett riksomfattande samlat program för bättre hushållning med energi snarast utarbetas. Ett sådant program måste innefatta hundratals olika åtgärder för att bli effektivt. Vi kommer här att föreslå ett antal sadana åtgärder, som man snarast bör sätta i gång med att genomföra och som bör ingå i hushållningsprogrammet.

Fastighetsuppvärmning

Omkring hälften av vår förbrukning av energiråvaror går åt för uppvärmning av fastigheter. Det är också på detta område de största besparingsmöjligheterna finns. Genom bättre isolering, bättre värmeanläggningar och planlösningar, individuell temperaturreglering och en del andra åtgärder är det möjligt att sänka förbrukningen i nybyggda hus till hälften av vad som nu anses normalt. Detta är med de oljepriser vi nu har klart lönsamt för samhället och för den enskilde. Och oljepriserna kommer sannolikt att stiga ytterligare.

Hårdare normer bör införas för alla hus som byggs och planeras efter 1 juli 1974. Kraven bör omfatta skärpta isoleringsföreskrifter, värmebesparande planlösningar i såväl enfamiljshus som flerfamiljshus och möjligheter till individuell reglering av rumstemperaturen. Den teknik som krävs för detta finns redan men måste snabbt komma till generell tillämpning.

Det äldre fastighetsbeståndet är genomgående dåligt isolerat och därmed energikrävande. Prov med tilläggsisolering av äldre bostadshus har visat att det till relativt låg kostnad går att uppnå energibesparingar på inemot 40 procent. *Ett tvåårsprogram för att stimulera fram tilläggsisolering och förbättrad värmekontroll för hela det existerande fastighetsbeståndet bör beslutas och genomföras.* Det bör syfta till att ge de äldre husen samma isolerings- och värmestandard som nyproduktionen, med förtur för de kallaste och sämst isolerade husen. Det gäller då ca 180 000 lägenheter per år. Ett sådant upprustningsprogram skulle också ge arbetstillfällen för byggnadsarbetarkåren under en tid då bostadbyggnandet är lägre än under 1960-talet. Finansieringen av upprustningen kan lämpligast ske genom särskilda lån. Åtgärderna är av den karaktären att de redan på några få år betalar sig genom minskad energiförbrukning med de priser som nu råder.

En successiv övergång från kollektivdebitering av el, gas, varmvatten och, där så är möjligt, värme till individuell debitering efter faktisk förbrukning bör genomföras. När kollektivdebitering infördes var det främst i syfte att rationalisera mätning och avläsning. Vissa kostnadsbesparingar kan nås härigenom. I praktiken har det emellertid visat sig att förbrukningen ökat mycket kraftigt i hus med kollektivdebitering, varför detta skäl inte längre är särskilt vägande. Det är också rimligt att den som sparar på energi skall ha vissa fördelar härav. Kollektivdebitering bör ej få tillämpas i hus som byggs efter 1 juli 1974.

Det finns också stora möjligheter att spara energi genom att *se till att värmepannor fungerar tillfredsställande rent tekniskt*. Gällande hyreslagstiftning innebär i princip att värmekostnaderna har övervälrats på hyresgästen. Det bör undersökas vilka ändringar som bör göras för att fastighetsägaren skall få ett direkt intresse av att se till att värmeanläggningen i ett hyreshus fungerar så effektivt som är tekniskt möjligt och att huset isoleras bättre m. m.

Det finns vidare behov av rådgivande organ i energifrågor på lokal nivå. Vi föreslår i detta syfte *en utvidgning av skorstensfejarnas verksamhetsområde*. Mot fastställd taxa skulle de genom praktiska råd och anvisningar motverka överflödigt energiförbrukning. Målsättningen för denna uppsökande verksamhet bör vara att man inom tre år bör ha gjort minst ett besök i alla åretruntbebodda fastigheter i landet.

Det är vidare viktigt att utveckla tekniken med *värmeväxlare och värmepumpar*. Med hjälp av värmeväxlare kan man ta vara på en stor del av spillvärmens i ventilationsluften. Värmepumpen kan utnyttjas för att ta värme från omgivningen och fungerar i princip som ett kylskåp, fast omvänt. Denna teknik bör i större utsträckning utnyttjas.

Omfattande kunskap finns redan i dag om hur man skall bygga ett småhus eller ett flerfamiljshus för att uppnå bästa energiekonomi med hänsyn till olika förväntade energipriser. För att snabbt kunna omsätta de rön som gjorts krävs dock även *utvidgad utbildning av bland annat tekniker* inom installations- och byggfacken samt av personal som sköter värmeanläggningar. Statligt ekonomiskt stöd bör utgå till den härför behövliga utbildningsverksamheten.

Som ett led i utvecklingen mot energisnålt byggande bör *en pristävling utlysas om det energisnåla bostadsområdet*. Syftet med denna skall vara att presentera modeller för ett bostadsområde där alla möjligheter att spara energi tas till vara, såväl när det gäller byggande som drift.

Det finns vidare starka skäl för en *ökad satsning på fjärrvärme*. Verkningsgraden i värmeverken är, speciellt om mottryckstekniken utnyttjas, mycket god. I kraftvärmeverken produceras dels elkraft, dels värme som kan utnyttjas för uppvärmning av lokaler och varmvatten. På senare tid har flera förslag lagts fram om ökade investeringar i och utveckling av fjärrvärme. För att stimulera utbyggnad av fjärrvärme och närkraftverk bör *fördelaktiga lån* kunna erbjudas kommuner, bostadsstiftelser och samhällsägda företag som vill bygga sådana. Lånen skulle kunna relateras till verkningsgrad i energinyttjandet. Liknande lån bör

kunna utgå till kommuner som i samarbete med industriföretag gör investeringar i syfte att tillvarata spillvärme från energikrävande industriella processer för annat industriellt bruk eller för fastighetsuppvärmning.

Med de oljepriser som gällde för bara ett år sedan låg värmekostnaden för en normal trerummare i ett nybyggt hus på ca 450 kr. Med de oljepriser som gällde i mitten av december 1973 blir värmekostnaden 1 000 kr. per år. Med en prisnivå på 500 kr. per kubikmeter olja — ett pris som kan vara aktuellt under våren 1974 — blir årskostnaden 1 250 kr. Om oljepriset stiger till 1 000 kr. per kubikmeter blir bränslekostnaden 2 500 kr. I äldre hus med sämre isolering blir kostnadsökningarna ännu kraftigare. Detta kan illustrera nödvändigheten av åtgärder av det slag vi här föreslagit.

Industri och kommunikationer

Också inom *industrin* kan besparingar genomföras, även om industrin är och har varit kostnadsmedveten. Hit hör bl. a. tillvaratagande av värme från maskiner och belysningsanordningar, bättre avskärmning av kyl- och frysanläggningar, användande av värmeväxlare, värmepumpar, tyristorstyrning, automatik som slår av maskiner etc. Dessa åtgärder är föga kostnadskrävande. För att nå mer avsevärda besparingar inom industrin krävs dock omläggningar av processer och på längre sikt en omstrukturering av branscherna.

I en framtid med brist på energi och höga energipriser klarar sig den industri som snabbast kan ställa om sig till energisnål produktion bäst. Det är alltså en konkurrensfördel för den svenska industrin att snabbt gå över till mindre energikrävande material och produktionsmetoder. Det är angeläget att staten genom olika stimulansåtgärder främjar en sådan omställning. Vi tar i en annan partimotion närmare upp åtgärder i detta syfte. Vi vill också peka på möjligheterna att genom ökad återvinning och återanvändning minska förbrukningen av energikrävande material.

Inom *trafiksektorn* finns också betydande möjligheter att spara på energi. Ett transportsystem byggt på privatbilism är energikrävande. De stigande energipriserna leder i sig till ökat intresse för kollektivtrafik. Denna förväntade efterfrågan måste mötas med en kraftig utbyggnad av den kollektiva trafiken som är energisnål. Detta gäller framför allt i tätorterna. För godstrafik är järnvägs- och fartygstransporter även från energisynpunkt att föredra. I folkpartiets motioner rörande SJ samt trafikpolitiken framförs förslag bl. a. mot denna bakgrund i syfte att öka de kollektiva trafikmedlens konkurrenskraft.

Energikällor

Vi har redan tidigare framhållit att Sverige är starkt beroende av import av oljeprodukter. En stor del av oljan kommer dessutom från länder där den politiska utvecklingen är svår att bedöma. Vi har tidigare i riksdagsmotioner framhållit att det är angeläget, att Sverige inte gör sig

alltför beroende vare sig av en form för energiframställning eller av vissa råvarusäljare. Den aktuella utvecklingen på oljeområdet gör vidare alternativa energikällor, speciellt då sådana som baseras på förnyelsebara energikällor men också på kolet, mer angelägna att uppmärksamma och utveckla.

Vi har i tidigare motioner föreslagit att Sverige bör satsa på inköp av gas och olja från nya marknader. Gas från Sovjet via ledning över Finland och Ålands hav är ett komplement vi bör söka uppnå. En annan möjlighet är import av gas från fyndplatser i den norska delen av Nordsjön. Det är fullt möjligt att bygga gasledningar från eventuella nordliga fyndplatser via Norge till Sverige. Vi efterlyste även i motion till förra årets riksdag svenska insatser för engagemang i exploateringen av oljefyndigheterna i Nordsjön. Genom inrättandet av Petroswede AB finns nu möjligheter härför. Vi vill understryka betydelsen av att den svenska staten aktivt driver förhandlingar med bl. a. Sovjet och Norge i dessa syften. Det är också angeläget, att förberedelser vidtas för förhandlingar om inköp av gas och olja från Nordsjöfyndigheterna. Affärer av detta slag avgörs snabbt, varför det är nödvändigt att i god tid bygga upp en svensk handlingsberedskap.

Vattenkraften svarar för en stor del av den svenska elkraftproduktionen. Emellertid har utbyggnaden nu drivits så långt att endast ett fåtal outbyggda älvar och älvsträckor återstår. Viss fortsatt vattenkraftutbyggnad bör kunna ske främst genom höjning av effektiviteten i äldre vattenkraftverk. En del smärre utbyggnader i redan påverkade älvar bör också kunna genomföras. Vi vill dock kraftigt understryka att *någon utbyggnad av de hittills oexploaterade älv- och sjösystemen inte får ske*. Vi har inte råd att avstå från de natur- och rekreationsvärden som dessa älvar utgör. Vi avvisar de försök som nu görs från vissa håll att utnyttja den akuta oljekrisen för att driva fram beslut om utbyggnad av orörda älvar.

Sverige har satsat kraftigt på *kärnkraftutbyggnad*. 1973 års riksdag uttalade dock att *någon ytterligare kärnkraftutbyggnad inte får ske förrän riksdagen fått tillgång till ett brett beslutsunderlag som bl. a. skulle belysa riskerna*. Det är viktigt att ett sådant underlag snabbt kommer fram och blir så fullständigt som möjligt.

Det är värdefullt att regeringen också tagit upp vårt förslag om att söka få till stånd en bred medborgardebatt om kärnkraften. Det är dock angeläget att det informationsmaterial som nu centralt skall tas fram för diskussion i studieförbund, folkrörelser, miljögrupper och andra organ blir sådant att det kan accepteras som grund för debatt av såväl förespråkare som motståndare till kärnkraften. Frågan gagnas inte av en hård polarisering. Även företrädare för grupper som är negativa till kärnkraften bör därför få delta i utarbetandet av materialet.

Alternativa energikällor

Priserna på oljeprodukter har stigit och kan förväntas stiga ännu mer. Tillgångarna är begränsade. Kärnkraften tycks inte heller bli den bekymmersfria lösning som många tidigare hoppades. Mot denna bakgrund framstår en rad andra energikällor som allt viktigare komplement till dem vi nu utnyttjar. Det är viktigt att utvecklingen av dem främjas.

Tillgångarna på *kol* är betydligt större än tillgångarna på olja. Kolet har dock i stor utsträckning slagits ut av den billiga och lätthanterliga oljan. Det har bl. a. lett till att den tekniska utvecklingen inom kolsektorn varit begränsad. I dag är förutsättningarna annorlunda. Nya metoder börjar komma fram som gör kolbrytningen mer acceptabel från arbetsmiljösynpunkt. Teknik för utvinnande av olika produkter ur kol utvecklas snabbt. Vi föreslår utredning med syfte att *pröva möjligheterna att uppföra ett eller flera kolbaserade energiverk i Sverige*. Ett energiverk av denna typ skulle kunna producera bl. a. koks, gas, plastråvara och avsvavlade och pulveriserade kolbränslen. Ett sådant verk skulle kunna förläggas till Luleå i anslutning till koksverket där. Det skulle ge en elegant lösning av transporterna genom att kolet kan tas in med de båtar som skall lasta malm.

Vindkraft är också ett möjligt komplement i elförsörjningssystemet. Vindkraft kan också utnyttjas för att leverera kompletterande elkraft exempelvis till fritidsbyar, avlägset belägna åretruntboställen, telelänkar och militära installationer. I en motion från folkpartihåll till 1973 års riksdag föreslogs en utredning om vindkraftens förutsättningar. Med anledning av denna motion har visst utredningsarbete senare startats. Det bör kompletteras i syfte att även undersöka förutsättningarna för serietillverkning av en medelstor vinddriven generator för ändamål av det slag vi här angivit.

En undersökning bör vidare göras av möjligheterna att utnyttja *landets tillgångar av torv och skiffrar*. Självfallet måste starka miljöhänsyn tas om det visar sig att brytning i stor skala kommer att bli aktuell.

Avfall från industrin kan i större utsträckning än hittills användas för uppvärmning. Den generella princip som bör gälla är att avfallsprodukter i första hand tas till vara för återanvändning inom den egna industrin eller inom annan industri eller att det när så är möjligt får återgå till det naturliga kretsloppet. I valet mellan att låta avfallet ligga till ingen nytta, alternativt förorena miljön, eller att använda det som bränsle är givetvis den senare metoden att föredra. Vi föreslår att åtgärder vidtas från statsmakternas sida i syfte att stimulera bättre utnyttjande av avfall framför allt från skogsindustrin i förädlingsprocessen och för uppvärmningsändamål.

Utvecklingsarbetet på *nya energikällor* måste intensifieras. En långsiktig strategi bör vara att de fossila bränslena förbehålls u-länderna, som en grund för deras utveckling, medan de redan rika länderna i större utsträckning satsar på en inledningsvis dyrare utveckling av andra

energikällor. Särskilt intressant är *utnyttjandet av solenergi*. Här har en rad olika utvecklingslinjer skisserats. Där finns de metoder som redan tillämpas, nämligen uppsamlade av direkt solinstrålning och omvandling till elenergi i solkraftverk. Men det finns också tankar på att via satelliter överföra solenergi till jorden. Dessutom finns intressanta möjligheter att mera lokalt utnyttja solenergi för uppvärmning även av småhus. Detta är fullt möjligt även i vårt klimat. På det senare området forskas det även i Sverige. Det är angeläget att denna forskning stimuleras ytterligare. *Fusionsenergin* är en annan möjlig framtidslösning. På detta område pågår högt kvalificerad forskning i Sverige. Medelstillelningen för detta viktiga forskningsarbete har varit oömlständigt låg.

Andra intressanta projekt som bör studeras är t. ex. *framställning av metan från avfall*, utnyttjande av *geotermisk energi och bioenergi*, vilket vi tar upp i vår motion ang. den långsiktiga miljöpolitiken, tillvaratagande av *värme ur haven* m. m.

Sammanfattningsvis vill vi konstatera att vi måste öka våra forsknings- och utvecklingsinsatser för att få fram om möjligt ofarliga energikällor. Mycket av detta arbete måste ske i internationell samverkan, men Sverige har starka skäl för att bidra till framtidslösningar. I ett läge där de fossila bränslena är begränsade och kommer att behövas för andra ändamål och där vi inte med säkerhet kan räkna med fortsatt omfattande kärnkraft-utbyggnad är detta ett nödvång, framför allt från global utgångspunkt. Den redan rika världen kan klara sig bra på den förbrukningsnivå den redan nått och kan genom bättre hushållning med energi även öka sin standard. Den fattiga världen kan det inte.

Energipolitik

Regeringen har aviserat att förslag till ett energipolitiskt handlingsprogram skall föreläggas 1975 års riksdag. Innan dess skall flera utredningar med anknytning till energifrågorna läggas fram. Vi vill i detta sammanhang anlägga några synpunkter på en framtida energipolitik.

Det är uppenbart att risken för brist på energiråvara på både kort och lång sikt, liksom den miljöförstöring som förknippas med framställning och förbrukning av energi, måste starkt få påverka den svenska energipolitiken.

Energianvändningen har ett samband med välståndsutvecklingen. Det är sannolikt att denna koppling i framtiden blir mindre framträdande i synnerhet om man ger välståndsbegreppet ett något vidare innehåll. Även de negativa konsekvenserna av energianvändning måste beaktas. Det finns också många som menar att vi nu håller på att nå en gräns där de negativa effekterna av ökad energiförbrukning börjar väga över de positiva. Energipolitiken måste därför också syfta till att förhindra missbruk av tillgängliga energiresurser. Som vi tidigare påpekat är en övergång till ett mer energisnålt samhälle nödvändig.

Detta aktualiserar behoven av styrning. Det krävs då en effektiv övervakning från de myndigheters sida som har att bevaka olika

problemområden inom energisektorn, såsom industriverket, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, de prisövervakande myndigheterna, arbetarskyddsverket, naturvårdsverket m. fl. organ. Problemen uppträder emellertid inte bara i samband med användning av energi utan också t. ex. i samband med olika slag av industriell verksamhet. Det finns starka fördelar av att bevakningen ligger kvar hos olika problemorienterade myndigheter.

Principen om ramhushållning bör gälla även energiområdet. Energi marknaden bör tillåtas fungera inom de ramar som bl. a. utgörs av lagar och bestämmelser vilka motiveras bl. a. av behovet av hushållning med energi, beredskaps-, konsument- och säkerhetskrav. Men det är också nödvändigt att låta miljökraven i större utsträckning än hittills styra energiförbrukningen. I princip måste kostnaderna för skador på miljön räknas in i energipriserna. Det bör bl. a. ske genom utnyttjande av miljöavgifter.

Principen om ramhushållning förutsätter fri konkurrens på lika villkor. Detta bör gälla även på energins område. Energin bör i princip ses som en konsumtions- eller råvara vilken som helst. Detta är fullt möjligt i Sverige, där de fundamentala energibehoven måste anses vara täckta. Kraft- och annan energiförsörjning bör därför inte ha någon privilegierad ställning när det gäller kapitalanskaffning. Det är också väsentligt att energiföretagen tillämpar normala företagsekonomiska vinstkriterier givetvis med hänsyn till sin långsiktiga inriktning. Priser och taxor bör inte subventionera vissa konsumenter.

Undantag kan vara motiverade då det gäller elförsörjning i glesbygd. En översyn bör göras av de elkraftproducerande företagens taxor, så att sparsamhet hos såväl stora som små förbrukare stimuleras.

Behovet av korrekt underlag för bedömningar av energifrågorna är stort. Den akuta oljekrisen har med eftertryck visat detta. Regeringen har sent omsider tillsatt vissa rådgivande organ och utredningar av vilka en del har specifika uppgifter i samband med ransoneringsåtgärderna. De initiativ som regeringen tog i december 1973 innebär dock antingen kortsiktiga utredningar eller inrättandet av organ i regeringens omedelbara närhet. Vad som härutöver erfordras är ett *fristående institut för energifrågor*. Huvuduppgifterna för ett sådant institut bör vara utarbetande av prognoser, utredningar och framtidsstudier. Utredningarna skulle antingen initieras inom institutet eller beställas utifrån. Andra väsentliga uppgifter borde vara framställande av internationella översikter och ett brett kunskapsinsamlande i frågor som rör energi. Det bör ha intim kontakt med teknisk och ekonomisk fakultet och ges en stark anknytning även till praktiska problem. Institutets fristående ställning måste speciellt understrykas. Det måste ha en självständig ställning i förhållande till regering, myndigheter, företag och organisationer. Behovet av "fakta", som inte kan misstänkas vara anpassade till fördel för någon speciell part, är stort, det visar inte minst debatten om oljekrisen under vintern 1973/74. Tillgången till fakta från fristående organ skulle sannolikt ha underlättat för regeringen att fatta riktiga beslut i detta avseende.

Institutet bör förslagsvis finansieras genom en särskild avgift, lagd på energi efter mönster från byggforskningen.

Med tanke på att förhållandena på energiområdet är likartade i Norden och att ett vidgat samarbete bör komma till stånd kan institutet alternativt upprättas på nordisk basis.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi

- A. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att ett samlat program för bättre hushållning med energi föreläggs 1974 års riksdag, i vilket de besparingsåtgärder som föreslås i denna motion bör ingå;
- B. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär
 1. att åtgärder vidtas så att Sverige får en god beredskap inför eventuella framtida förhandlingar om inköp av olja och gas från nordsjöfyndigheterna,
 2. att möjligheterna att anlägga kolbaserade energiverk i Sverige utreds,
 3. att möjligheterna att utnyttja torv, avfall och vindkraft för energiframställning undersöks, varvid förutsättningarna för serietillverkning av en vinddriven generator särskilt utreds,
 4. att forskning rörande utnyttjande av solenergi och andra alternativa energikällor främjas,
 5. att sådana åtgärder vidtas, att kollektivdebitering av el, gas, varmvatten och, där så är möjligt, värme fortsättningsvis ej tillämpas;
- C. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att en översyn görs av de elproducerande företagens taxor i syfte att stimulera sparsamhet med elenergi;
- D. att riksdagen måtte besluta att ett fristående energiinstitut med i motionen angivna arbetsuppgifter inrättas;
- E. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad som i motionen anförts angående en långsiktig energipolitik; samt

F. att riksdagen måtte besluta att motionen överlämnas till de utredningar som behandlar energipolitiska frågor för beaktande.

Stockholm den 22 januari 1974

GUNNAR HELÉN (fp)

ERIC ENLUND (fp)

INGEMAR MUNDEBO (fp)

OLA ULLSTEN (fp)

KARL ERIK ERIKSSON (fp)

i Arvika

ANDERS JONSSON (fp)

i Mora

INGEGÄRD FRÆNKEL (fp)

CECILIA NETTELBRANDT (fp)

ROLF WIRTÉN (fp)

SVEN GUSTAFSON (fp)

i Göteborg

